

SEL
KOMMUNE

KOMMUNAL PLANSTRATEGI 2016-2019

Vedtatt i sak 2/17 Kommunestyret

Innholdsfortegnelse

1. Innledning og føringer	4
1.1. Planstrategi og oppbygging av dokumentet	4
1.2. Føringer som har betydning for kommunens planbehov.....	5
1.2.1. Nasjonale føringer	5
1.2.2. Regionale føringer.....	5
1.2.3. Kommune- og øvrig forvaltningsstruktur.....	6
1.2.4. Kilder for utarbeidelse av planstrategien.....	6
2. Utviklingstrekk og sentrale utfordringer	7
2.1. Befolkningsutvikling og -sammensetning	7
2.1.1. Befolkningsframskriving	7
2.1.2. Etnisitet	8
2.1.3. Bosetting i kommunen	8
2.2. Oppvekst, levekår og folkehelse	9
2.2.1. Barn og unges oppvekstvilkår	9
2.2.2. Utdanning og utdanningsnivå	10
2.2.3. Trivsel, levekår og folkehelse	12
2.3. Arbeid, næring og sysselsetting	13
2.4. Øvrig samfunnsutvikling	15
2.5. Kommuneorganisasjon	16
2.6. Oppsummering av situasjons- og utfordringsbilde	17
3. Vurdering av kommunens planbehov 2016-2019	18
3.1. Gjennomgående perspektiv i kommunale planer	19
3.2. Kommuneplaner.....	20
3.3. Reguleringsplaner og andre arealrelaterte planprosesser.....	20
3.4. Tema- og sektorplaner	21
3.4.1. Sentral politisk og administrativ virksomhet	21
3.4.2. Oppvekst, kultur og integrering	22
3.4.3. Helse, omsorg og sosiale tjenester.....	22
3.4.4. Næring, klima, samfunnssikkerhet og beredskap	23
4. Planstrategiens handlingsdel 2016-2019	24
4.1. Kommuneplaner.....	24
4.2. Reguleringsplaner og andre arealrelaterte planprosesser.....	24
4.3. Andre planer – felles og sektorvise.....	25
4.4. Planer som krever årlig rullering	27
4.5. Regionale planer og satsinger.....	27

1. Innledning og føringer

1.1. Planstrategi og oppbygging av dokumentet

Formålet med planstrategien er å klargjøre hvilke planoppgaver kommunen bør starte opp eller videreføre for å legge til rette for ønsket utvikling i kommunen. Planstrategien skal være et hjelpemiddel i arbeidet med å prioritere nødvendige planer i valgperioden.

Planstrategien bør omfatte en drøfting av kommunens strategiske valg knyttet til samfunnsutvikling, herunder langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og en vurdering av kommunens planbehov i valgperioden.

Rullering av kommuneplanens arealdel i Sel ble sluttført gjennom kommunestyrets vedtak i juni 2016. Drøftinger knyttet til langsiktig arealbruk, anses som ivaretatt der og vedtatte bestemmelser ligger som føringer for planprioriteringene i del 3 i dette dokumentet.

Når det gjelder øvrig samfunnsutvikling, er det lagt opp til en mer omfattende beskrivelse og drøfting av utviklingstrekk og «nå-situasjon». Dette begrunnes i at det legges opp til en direkte sammenheng i prosessene mellom slutføring av kommunal planstrategi og oppstart av planprogrammet for kommuneplanens samfunnsdel.

Planstrategidokumentet har følgende oppbygging:

Del 1: Innledning og føringer

- Planstrategi og oppbygging av dokumentet
- Føringer og planer som har betydning for kommunens planbehov
 - Lovgrunnlag
 - Nasjonale: Regjeringens forventninger
 - Regionale: Regional planstrategi og -planer
 - Kommunal- og øvrig forvaltningsstruktur
- Kilder for utarbeidelse av planstrategien

Del 2: Utviklingstrekk og sentrale utfordringer

- Befolkningsutvikling og –sammensetning
- Oppvekst, levekår og folkehelse
- Arbeid, næring og sysselsetting
- Øvrig samfunnsutvikling
 - By- og tettstedutvikling
 - Kollektivtilbud og trafiksikkerhet
 - Klima og energi
 - Samfunnssikkerhet og beredskap
- Kommuneorganisasjon
- Oppsummering av utviklingstrekk og sentralt utfordringsbilde

Del 3: Vurdering av kommunens planbehov 2016-2019

- Gjennomgående perspektiv i kommunal planlegging
- Kommuneplaner
- Reguleringsplaner og øvrige arealrelaterte planprosesser
- Tema- og sektorplaner

Del 4: Planstrategiens handlingsdel 2016-2019

- Helhetlig matrise med prioritering av planer, basert på vurderingen i del 3

1.2. Føringer og planer som har betydning for kommunens planbehov

Grunnlaget for utarbeidelse av kommunal planstrategi, er hjemlet i to lover:

- Plan- og bygningsloven, [§10-1 Kommunal planstrategi](#)
- Lov om folkehelsearbeid (folkehelselova), kapittel 2, [§ 5](#) og [§ 6](#)

1.2.1. Nasjonale føringer

I [Kongelig resolusjon av 12.6.15](#), vedtok Regjeringa nasjonale forventninger til regional og kommunal planlegging. Disse er oppsummert i tre hovedpunkt:

1. Gode og effektive planprosesser
2. Bærekraftig areal- og samfunnsutvikling
3. Attraktive og klimavennlige by- og tettstedsområder

1.2.2. Regionale føringer

[Regional planstrategi](#) er det eneste obligatoriske planverktøyet på regionalt nivå. Den utarbeides av fylkeskommunen (regional myndighet) i samarbeid med kommuner, statlige organer, organisasjoner og institusjoner som blir berørt av planarbeidet. Oppland fylkeskommune har vedtatt regional planstrategi for 2016-2020.

Den regionale planstrategien redegjør for viktige regionale utviklingstrekk og utfordringer, og vurderer langsiktige utviklingsmuligheter. Strategien skal også gi en oversikt over prioriterte planoppgaver på regionalt nivå. I denne fireårsperioden er følgende politikkområder prioritert:

1. Næringsutvikling
2. Kompetanse
3. Samferdsel

Overordnet ambisjon for samfunnsutviklingen er mulighetene som ligger i en grønn framtid. Dette skal prege de tre satsingsområdene, og det skal legges større vekt på bærekraftig utvikling (mer klimavennlig utvikling, samt redusere sosiale forskjeller).

[Regionale planer](#) skal være styringsdokumenter som beskriver prioriteringer og veivalg for regionens ønskede utvikling i et langsiktig perspektiv. Hver enkel regional plan inneholder mål og relevante strategier og tiltak. – Parallelt med det kommunale planstrategiarbeidet er det flere plan- og utviklingsprosesser med stor betydning for utvikling av Sel og regionen for øvrig. Noen av de mest sentrale planer og prosesser er:

- Regional plan for attraktive byer og tettsteder i Oppland
- Regional plan for samfunnssikkerhet og beredskap 2014-2017
- Regional plan for folkehelse i Oppland 2012-2016
- Regional plan for klima og energi 2013-2024
- Regional plan for Rondane og Sølknletten
- Jordvernstrategi for Oppland 2007-2011
- Regional plan for Gudbrandsdalslågen med sidevassdrag – under arbeid

1.2.3. Kommune- og øvrig forvaltningsstruktur

Våren 2016 utredet Sel kommune og Vågå kommune mulighetene for å danne en ny kommune sammen. Med bakgrunn i resultatet av folkeavstemmingen, vedtok kommunestyrene i Sel og Vågå å legge sammenslåingsplanene på is .

Kommunal planstrategi 2016-2019 er utarbeidet med utgangspunkt i at Sel fortsatt blir en selvstendig kommune. Skulle forutsetningene endre seg, må en ny planstruktur utarbeides.

Planstrategien må imidlertid ivareta eventuelle planbehov som oppstår på grunnlag av direkte eller indirekte endringer i kommunens myndighet og oppgaver, som følge av lov- og forvaltningsmessige strukturendringer. I denne sammenheng kan for eksempel endringer i Lov om Barnevern, regionreform og nærpoltireform nevnes.

1.2.4. Kilder for utarbeidelse av planstrategien

- [Plan og bygningsloven](#)
- [Lov om folkehelsearbeid – folkehelseloven](#)
- [Nasjonale føringer – regjeringen.no](#)
- [Regionale føringer – Oppland.no](#)
- Folkehelseoversikt Sel, 2016 (her inkluderes også folkehelseundersøkelsen 2014)
- Utdrag fra saksgrunnlag «Det fleirkulturelle Sel», Driftsutvalget sak 30/16
- Fylkesstatistikk 2015 - Oppland
- Sysselsetting og næringsliv i Oppland – Østlandforskning 2015/09
- Tilstandsrapport grunnskolen i Sel 2015
- Gjennomføringsbarometeret 2016, Utdanningsdirektoratet
- Statistikkportalen, Utdanningsdirektoratet
- Statistisk sentralbyrå – SSB. Kommunetall
- KOSTRA-tall som grunnlag for budsjett- og økonomiplanarbeidet 2017
- Statistikk www.nav.no
- «Otta som by- og regionsenter i Nord-Gudbrandsdalen – strategidokument mot år 2035»
- Grunnlagsdokument fra VINN (2016): Skisse til klima- og energiplan
- Kommunebilder 2016 – Fylkesmannen i Oppland
- Pliktig årsberetning Sel kommune 2015
- Folkehelseinstituttet – innlegg høstkonferansen KS Hedmark/Oppland høst 2016
- Sel kommunestyre, vedtak sak 39/13 – Folkehelseplan
- Utdrag fra saksgrunnlag «Videre arbeid med næringsstrategi», formannskapet sak 96/16
- Kommunal planstrategi Sel kommune 2012-2015
- Prioritering av planoppgaver 2016-2017, formannskapet sak 95/16
- Eksisterende og gjeldende planer i Sel kommune

2. Utviklingstrekk og sentrale utfordringer

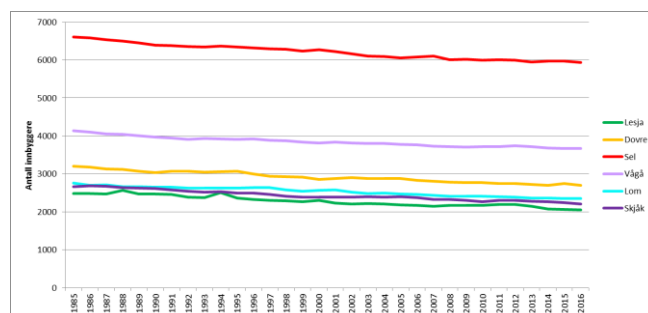
Ved å sammenligne statistikk for Sel med nabokommuner, fylkestall og landsgjennomsnitt, kan en få et inntrykk av hvordan det er å leve i Sel i forhold til andre steder. Her kan det også dukke opp klare forskjeller mellom Sel og andre, som danner grunnlag for et utfordringsbilde for kommunen med områder som det må satses på for å oppnå en bærekraftig utvikling.

2.1. Befolkningsutvikling og -sammensetning

Folketallet i Sel kommune har vært i gradvis tilbakegang i mange år. Etter 1985 har det blitt 671 færre innbyggere i kommunen. Pr. 1. januar 2016 var det 5935 innbyggere i Sel – en nedgang på 30 fra året før.

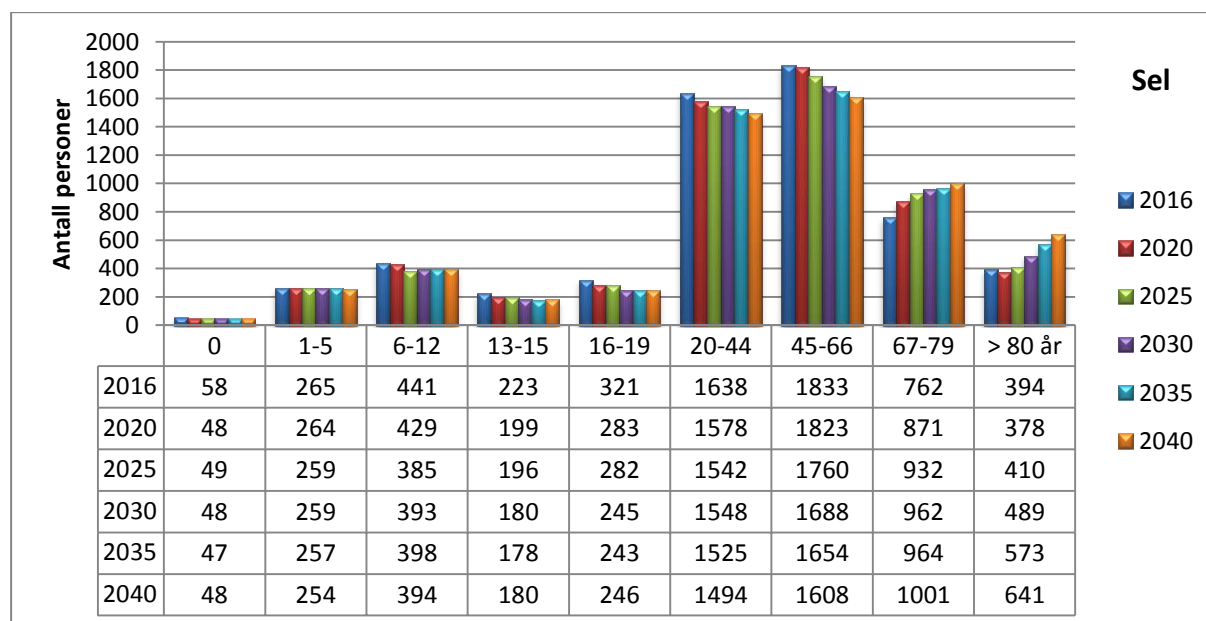
Det var samtidig totalt 18906 innbyggere i de seks kommunene i Nord-Gudbrandsdal, en nedgang på 2947 personer etter 1985.

Det har stort sett vært liten differanse mellom inn- og utflytting i Sel de siste årene. Antall levendefødte pr. år de siste 10 årene har vært mellom 38 og 66 og var 58 i 2015. Glidende gjennomsnitt viser gradvis nedgang (Folkehelseoversikt Sel 2016: 27).

2.1.1. Befolkningsframskriving

En framskriving av befolkningsutviklingen i Sel kommune viser en nedgang i innbyggertallet fra 5935 i 2016 til 5866 i 2040. Det forventes en reduksjon på totalt 555 personer i alle aldersgrupper under 66 år. I aldersgruppen 67-79 år forventes det en økning på 239 personer. I aldersgruppen over 80 år forventes det en økning på 247 personer - fra 394 til 641.

Kilde: Folkehelseoversikt Sel, 2016/www.ssb.no. Framskrivingene er basert på middels vekst.

2.1.2. Etnisitet

Det har vært en gradvis økning i andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Sel kommune over mange år. Antallet var 103 personer i 2002 og 383 personer i 2015. I 2015 tilsvarte det 6,4 % av innbyggerne.

Utviklingen de siste årene, viser at Sel kommune er et flerkulturelt samfunn med innbyggere fra til sammen 41 nasjoner.

Sel kommune ønsker å være en ledende kommune innen bosetting og integrering. Tall fra SSB for 2015 viser at Sel ligger høyt i Oppland målt i hvor mye midler som er utbetalt til integrering eller bosetting. Kommunen har til nå hvert år bosett det antall personer eller flere, som IMDI har anmodet. For 2016 er det vedtak om å bosette totalt 28 flyktninger. For 2017 er måltallet 25. En generell reduksjon i flyktningetilstrømmingen til Norge i løpet av 2016, har ført til reduserte behov både for asylplasser og bosetting av flyktninger.

2.1.3. Bosetting i kommunen

Andel personer som bor alene i Sel har økt fra 14,3 % i 2005 til 17,2 % i 2014. Gjennomsnitt for landet som helhet var 18,3 % i 2014.

I levekårsundersøkelsen i 2014 oppga 29 % at de hadde bodd i Sel i mer enn 50 år. 58 % hadde bodd i kommunen mellom 10 og 49 år, mens 13 % hadde bodd i kommunen i mindre enn 9 år. For Nord-Gudbrandsdalen som helhet, er det signifikante forskjeller på botid blant annet ut i fra inntekt og utdanningsnivå. De med høgskoleutdanning som høyeste fullførte utdanningsnivå, har oftere kortere botid sammenlignet med innbyggere med grunnskole/realskole som høyeste utdanningsnivå.

Av husstander i Sel bor 72 % i enebolig. Ca. 18 % av disse oppgir at de ønsker å bo i leilighet dersom de skulle flytte, samt et ønske om å bo sentrumsnært med lokale tjenestetilbud og sosiale møteplasser.

Resultatene viser noe diskrepans mellom dagens situasjon når det gjelder bolig og ønsker for framtiden, spesielt når det gjelder enebolig (viktig for færre) og sentrumsnær bolig (viktig for flere).

Ca. 60 % av innbyggerne i Sel bor i tettsteder. Tettstedbefolkningen i kommunen hadde en vekst på 2 prosent i perioden 2000-2013, og det er Otta og Bjelstadmo som vokser. De øvrige tettstedene i kommunen hadde befolkningsnedgang i nevnte periode. Det var også befolkningsnedgang i spredtbygde strøk i kommunen (Oppland fylkeskommune/Østlandsforskning, 2014).

2.2. Oppvekst, levekår og folkehelse

Det er med bakgrunn i oppdaterte data i den kommunale folkehelseoversikten, og de utfordringer/satsingsområder som ble vurdert på folkehelseverkstedet 16.4.15 at situasjonen knyttet til oppvekst, levekår og folkehelse presenteres. Dette er supplert med annen tilgjengelig statistikk. [Lenke til hele folkehelseoversikten for 2016](#)

2.2.1. Barn og unges oppvekstkår

Oppvekst og levekår er viktige premisser for livskvalitet. Fra 2005 til 2013 har andel personer i Sel kommune i husholdninger med lav inntekt vært relativt stabil. I 2013 var den 11,4 % som var litt i høyere enn snittet for landet som helhet, som var 10,5 %.

I aldersgruppen 0-17 år har det også bare vært små svingninger i andel personer i husholdninger med lav inntekt i samme periode. Andelen var 10 % i 2013. I landet som helhet var den 11 % samme år.

Når det gjelder antall barn som har hatt undersøkelse eller tiltak i barnevernet, viser 5 års glidende gjennomsnitt en gradvis økning. I 2001 var tallet 46 og i 2015 111 barn. Årsaken til denne økningen er flersidig. Økt andel familier som har behov for bistand, lavere tersker for kontakt/melding, økte ressurser til tjenesten og derigjennom økt kapasitet til undersøkelse og oppfølging, er mulige påvirkningsfaktorer.

Et utfordringsbilde er at det er relativt mange barn som er plassert utenfor hjemmet. Barnevernet får ikke intervenert tidlig nok. På bakgrunn av dette, vil barnevernet være en pådriver for å iverksette forebyggende tiltak i tjenestene der barna oppholder seg – helsestasjon, barnehage. Eksempel på dette er Kvello-modellen og TIBiR (Tidlig Innsats for Barn i Risiko).

Barnehage og skole har gjennom lov ansvar for å ivareta barn og unges psykososiale miljø. Driftsutvalget i Sel vedtok i 2013 en veileder for forebygging av krenkende adferd i barnehagene i Sel kommune.

Læringsmiljø er en av de pliktige indikatorene skoleeier rapporterer på i sin tilstandsvurdering av grunnskolen. Tabellen under viser mål og resultatutvikling knyttet til indikatorene *trivsel*, *mobbing* og *mestring* i Sel-skolen:

Bedre læringsmiljø							
	Måleparameter	Mål	Resultat				
		2013-2017	2015-2016	2014-2015	2013-2014	2012-2013	2011-2012
Elevundersøkelsen 7. tr.	Trivsel	4,5	4,4	4.2	4.3	*	4.5
	Mobbing	0	1,2	1.3	1.4		1.5
	Mestring	4	4,1	4.1	4.1		4.0
Elevundersøkelsen 10. tr.	Trivsel	4,5	3,9	4.2	4.3	*	4.4
	Mobbing	0	1,3	1.2	1.4		1.5
	Mestring	4	3,9	4.0	4.1		3.8
Trivselsunders. 1. – 4. trinn	Trivsel	4,5		4.7	Ikke gjennomført tidligere. Resultat foreligger ikke.		

Skoleeiers egenvurdering knyttet til tilstandsrapportering i 2015:

Skolene i Sel har et godt læringsmiljø der elevene får god oppfølging av lærerne og de har et godt elevdemokrati med muligheter for medvirking. Barneskolene har delvis nådd fireårsmålene sine og skårer generelt bedre enn ungdomskolene. Mobbetallene har gått ned i femårsperioden, og vi vil fortsette arbeidet mot en skole der alle elever opplever et trygt og inkluderende læringsmiljø.

Sel er MOT-kommune, med følgende lokale visjon:

Vi skal bli en foregangskommune i MOT, gjennom å skape et varmere og tryggere samfunn, med nulltoleranse for mobbing

Både i arbeidet med MOT og i det generelle læringsmiljøarbeidet, er elevmedvirkning og – demokrati viktige forutsetning for å lykkes. Elevrådene skal ha en tydelig rolle og posisjon i å utvikle og vedlikehold et best mulig sosialt miljø/læringsmiljø i skolene våre.

Resultat fra ungdataundersøkelsen i regionen 8.-10. trinn 2015:

- 76 % trivdes svært godt eller godt i nærområdet
- 18 % ønsket å flytte

Hvis de selv fikk barn en gang, ville 10 % helst ikke eller ikke i det hele tatt la dem vokse opp i nærområdet. 62 % ville svært gjerne eller gjerne det.

34 % trodde at de ville finne en jobb i hjemstedskommunen etter skolegang, 25 % trodde ikke det

2.2.2. Utdanning og utdanningsnivå

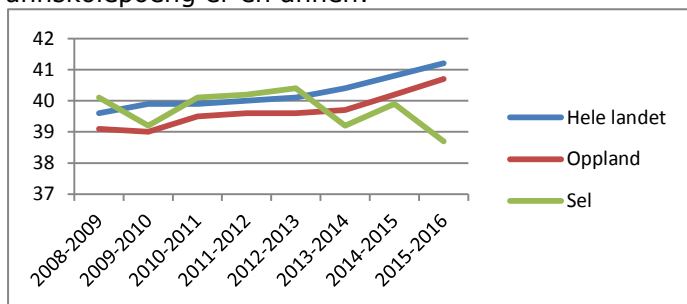
Fullføringsgrad etter 5 år i videregående opplæring i Sel, er 73 % (2010-kullet). Dette er over både lands- og fylkessnittet. Økningen fra 2009-kullet er nesten 3 %, og trenden følger utviklingen både på lands- og fylkesnivå:

År avsluttet grunnskole	Totalt		Studieforb.		Yrkesfag	
	2009	2010	2009	2010	2009	2010
Sel	70,4	73	87,9	86,7	58,3	66,1
Oppland	69,9	71,5	87,9	88,2	55,1	57,8
Landet	70,8	72,7	83,1	85,8	57,9	58,8

Kilde: Gjennomføringsbarometeret 2016

Frafallet i videregående skole for elever fra Sel kommune har vært relativt stabilt etter 2008. I 2012-2014 (årlig gjennomsnitt) var det 22 %. I landet som helhet var det 24 % i samme periode (Folkehelseoversikt 2016).

Årsakene til frafall er sammensatte. Sosiale forhold og psykisk helse er en påvirkningsfaktor. Grunnskolepoeng er en annen:

Figuren til venstre

(kilde: Statistikkportalen, Udir) viser at Sel har hatt variasjon i grunnskolepoeng fra år til år, mens Oppland og landet som helhet har hatt jevn stigning. De tre siste årene har snittet i Sel ligget under både fylkes- og landssnittet.

En tredje faktor som påvirker elevers gjennomføringsgrad, er tilgang på læreplasser og mulighet til å fullføre yrkesforberedende utdanningsprogram.

Når det gjelder utdanningsnivå, ligger Sel under lands- og fylkessnittet på andel av innbyggerne med høyere utdanning:

	Grunnskole-nivå	Videregående skole-nivå	Universitets- og høgskolenivå, kort	Universitets- og høgskolenivå, lang
Sel	33,9 %	48,3 %	14,9 %	2,8 %
Oppland	30,8 %	45,1 %	19,3 %	4,8 %
Norge	27,3 %	41,3 %	22,7 %	8,7 %

Kilde: Fylkesstatistikk Oppland 2015

Tabellen under viser utvikling i utdanningsnivå de siste 15 årene. Grunnskoleutdanning som høyeste utdanningsnivå har hatt en gradvis reduksjon blant begge kjønn. Når det gjelder videregående opplæring, er det en økning blant menn og en liten reduksjon blant kvinner. Kortere høyere utdanning (bachelornivå) har en generell økning, men det er en markert forskjell mellom menn og kvinner, der antall kvinner med kortere høyere utdanning er nesten doblet i perioden. – Denne utviklingen gjenspeiler nærings- og sysselsettingsstrukturen i kommunen. Desentraliserte høgskoletilbud har nok også bidratt til at flere kvinner har tatt høgskoleutdanning.

		2000	2005	2010	2015
Grunnskolenivå	Begge kjønn	41,3	38,2	35,6	33,5
	Menn	40,4	38,2	35,8	33,9
	Kvinner	42,1	38,2	35,3	33,2
Videregående skole-nivå	Begge kjønn	48,1	48,8	49	48,3
	Menn	50	50,9	51,9	52,2
	Kvinner	46,2	46,6	46,1	44,2
Universitets- og høgskolenivå kort	Begge kjønn	9,2	11,4	13,1	15,1
	Menn	7,7	8,7	9,5	10,7
	Kvinner	10,8	14	16,8	19,8
Universitets- og høgskolenivå lang	Begge kjønn	1,4	1,7	2,3	3,1
	Menn	1,9	2,2	2,9	3,3
	Kvinner	0,9	1,2	1,8	2,8

Kilde: SSB

2.2.3. Trivsel, levekår og folkehelse

Når det gjelder trivsel i kommunen, var svarfordelingen i levekårsundersøkelsen 2014 følgende:

Trivdes godt eller svært godt	93 %
Trivdes dårlig eller svært dårlig	2 %
Verken/eller	5 %

14 % av de spurte trivdes med å bo i kommunen, men tenkte likevel på å flytte til en annen kommune. 5 % mistrivdes, men tenkte ikke på å flytte. Bare 1 % mistrivdes og tenkte på å flytte.

Resultatet for regionen tydet på at innbyggerne i Nord-Gudbrandsdal trivdes bedre i sin kommune enn landet sett under ett. De hyppigste årsakene til at innbyggerne i Nord-Gudbrandsdal ønsket å flytte var mulighet for relevant arbeid, kort avstand til familie og venner, og relevante utdanningsmuligheter (Østlandsforskning 2014). Nesten 70 % av de spurte deltok i utvalgte aktiviteter og 66 % var aktive innen organisasjonsarbeid.

Andel av de spurte i levekårsundersøkelsen i Sel i 2014 som opplevde at de hadde bra tilgang på nevnte tilbud i nærområdet:

- Gode kollektivtransporttilbud: 18 %
- Mulighet for å treffe naboer og andre mennesker på offentlige møteplasser, ungdomsklubb, kafeer, frivilligsentraler med mer: 59 %
- Bra tilrettelagt idretts- og aktivitetstilbud: 71 %
- Bra tilgang til merket sti og løypenett sommer og vinter: 87 %
- Bra tilgang til trygge og opplyste stier/gang- og sykkelveier som er tilgjengelig for alle (rullator, barnevogn, rullestol med mer): 49 %

Etter 2001 har det vært svingninger i andelen som har mottatt sosialhjelp i Sel kommune, både i aldersgruppen 18-24 år og 25-66 år. I perioden 2010-2012 var andelen 8,2 % (40 personer) i den yngste aldersgruppen og 6,2 % (178) i den eldste. Andelen er høyere enn de fleste kommunene i Nord-Gudbrandsdal og landet som helhet.

KOSTRA-tall og tall fra NAV 2015, viser at Sel kommune ligger høgt både i antall og andel brukere og utbetaling av økonomisk sosialhjelp sammenlignet med andre kommuner. Det er i tillegg en forventet økt etterspørsel etter økonomisk sosialhjelp ved avslutning av Introduksjonsprogrammet for flyktninger framover. Andelen sosialhjelpsmottakere i aldersgruppa 20-66 år utgjør 6,7 % av det totale innbyggertall i samme aldersspenn. Nivået på landet for øvrig, ligger på 3,9 %. Gausdal, som er sammenlignbar i KOSTRA-sammenheng, har en andel på 2 %. – Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere blir innført gjennom lov-/forskrift fra 1.1.17. Sel kommune har allerede vedtatte ambisjoner på oppfølging og tiltak utover lovkravet.

Andelen uføretrygdde fra 18 til 66 år i Sel kommune har vært relativt stabil fra 2002 til 2014. I perioden 2012-2014 var 9,8 % av nevnte aldersgruppe uføretrygdet i kommunen (årlig gjennomsnitt), dvs. 423 personer. 56 av disse var yngre enn 44 år.

76 % av de som svarte på levekårsundersøkelsen i Sel i 2014 opplevde at helsa var god eller meget god. På spørsmålet om de hadde et godt liv, svarte 88 % at de hadde det ofte eller nesten alltid.

I regionen er det de yngre (16-34 år) med høy utdanning og høy inntekt som oftest opplever at helsa er god. De som er 67 år og eldre har høyest skåre på grad av subjektivt velvære.

Forventet levealder i Sel var 83,2 år for kvinner og 78,8 år for menn i årlig gjennomsnitt i perioden 2000-2014.

2.3. Arbeid, næring og sysselsetting

Arbeidsledigheten i Sel i januar måned har stort sett fulgt konjunktorene i landet som helhet etter 2001, men ligget noe høyere. I januar 2014 var den 2,1 %. Statistikken viser ikke sesongvariasjonene.

I januar 2016 var 3,8 % av arbeidsstyrken helt arbeidsledige (111 personer), mens ved utgangen av oktober 2016 var 2,9 % av arbeidsstyrken helt arbeidsledige (85 personer). Siste oppjusterte tall for Sel ligger litt under landssnittet (2,8 %), men godt over fylkessnittet for Oppland (1,8 %). Samtidig er Oppland sammen med Sogn og Fjordane det fylket som har lavest ledighet ved utgangen av oktober 2016. Kilde: www.nav.no, 2016.

Nærings- og sysselsettingsstrukturen i kommunen gir naturlige svingninger i ledighetstallene gjennom året. Dette gjelder for eksempel innenfor reiselivsbransjen og varehandel.

Fylke/Region/Kommune	Endring 2005-2015		Antall Sysselsatte	
	Antall	Prosent	2015	2005
Oppland	3 048	3,6	86 785	83 737
Nord-Gudbrandsdal	-454	-5	8 666	9 120
0517 Sel	-44	-1,5	2 946	2 990
0515 Vågå	9	0,6	1 496	1 487
0511 Dovre	-58	-4,4	1 267	1 325
0514 Lom	-212	-16	1 115	1 327
0513 Skjåk	-62	-5,7	1 019	1 081
0512 Lesja	-87	-9,6	823	910

Tabellen til venstre viser at Sel har hatt svakt redusert sysselsetting siden 2005. Dette er forenlig med befolkningsutvikling og -sammensetning.

Kilde: SSB

Sel har en relativ mindre negativ utvikling enn resten av Nord-Gudbrandsdal, sett bort fra Vågå, men en dårligere utvikling enn snittet i fylket som helhet.

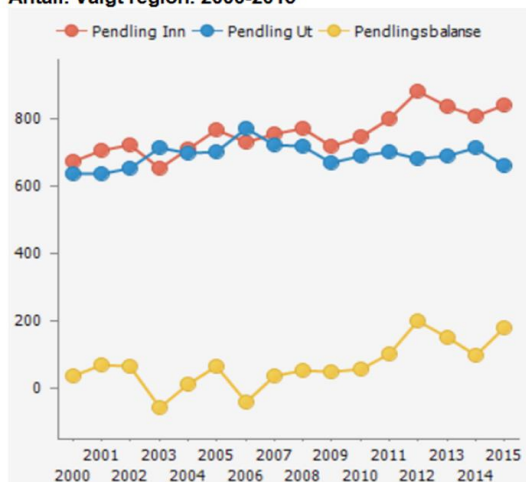
Når det antall sysselsatte i utvalgte næringer, har det vært vekst i bygg- og anleggstjenester og helse- og sosialtjenester. Større utbyggingsprosjekt som for eksempel E6 og kraftutbygging i Rosten har bidratt til vekst innen bygg- og anlegg. Det kan forventes at dette holder seg framover også, blant annet med tanke på kraftutbygging i Nedre Otta.

Veksten innen helse- og sosialtjenester kan blant annet tilskrives etableringen av Nord-Gudbrandsdal lokalmedisinske senter i 2010, og en generell vekst av kommunal sysselsetting innen pleie- og omsorgstjenesten.

For de øvrige næringene er det stabilitet eller reduksjon. Størst reduksjon er det innen industri, der store arbeidsplasser er lagt ned eller redusert de siste årene.

Sysselsettingen innen landbruket i Sel har gått jevnt nedover. Næringen er likevel betydningsfull, både med hensyn til matproduksjon, bosetting, kulturlandskap og som grunnlag for utvikling av andre næringer, som reiselivet.

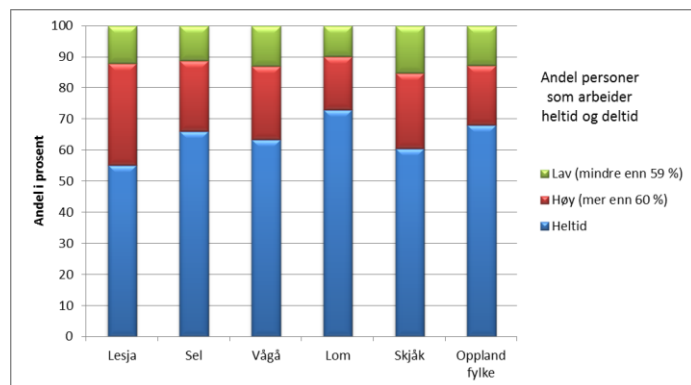
Innpendling, utpendling og pendlingsbalanse.
Antall. Valgt region. 2000-2015

Sel er en nettoinnpendlingskommune. I 2015 var det 658 som pendlet ut og 838 som pendlet inn i kommunen. Det har med et par års unntak, vært en jevn stigning i nettoinnpendling til Sel fra 2006. Til tross for sysselsettingsreduksjon i industrien, har Sel opprettholdt og utviklet arbeidsplasser som har tiltrukket seg arbeidskraft og kompetanse fra andre kommuner. Dette gjelder spesielt sysselsetting i offentlig sektor og varehandel, og bygger opp under regionsenterfunksjonen til Otta.

Kilde: SSB

66 % av de som svarte på levekårsundersøkelsen i Sel, og som var i arbeid i 2014, hadde heltidsstillinger. De resterende hadde deltidsstillinger. Undersøkelsen viste at de med heltid i regionen oftest rapporterte at de hadde den arbeidssituasjonen de ønsket seg sammenlignet med innbyggere i deltidsstillinger. De med lav bruttoinntekt anga sjeldnere at de hadde den arbeidssituasjonen de ønsket i forhold til stillingsstørrelse sammenlignet med de med middels og høy bruttoinntekt.

I Sel hadde 24 % av innbyggerne flere arbeidsforhold. De fleste av dem var selvstendig næringsdrivende i tillegg til arbeidstakere. Undersøkelsen omfattet ikke spørsmål om årsaker til og konsekvenser av å ha flere arbeidsforhold.

Legemeldt sykefravær i Sel har vært stabilt- med en liten nedgang i årene etter 2009. I 2015 var det 6,1 %.

2.4. Øvrig samfunnsutvikling

Sel kommune har vedtatt strategidokumentet «Otta som by og regionsenter i Nord-Gudbrandsdalen- Utviklingsstrategi mot år 2035».- Strategien skal bidra til å styrke Otta som attraktivt og levende regionsenter for Nord-Gudbrandsdal. Begrepet «attraktivt og levende», inkluderer også det å etablere og oppgradere sosiale og offentlige møteplasser.

Styrking av regionsenteret Otta gjennom knutepunktutvikling rundt Otta stasjon og utvikling av en mer kompakt og urban by, er viktige fokusområder i realiseringsfasen, som arbeidet nå er inne i.

Det fokuseres på gode fortetningsgrep og rasjonell arealbruk i sentrum. Det skal bygges mer i høyden og legges til rette for en funksjonsblanding med bl.a. flere leiligheter i sentrum, som igjen vil gi mer liv og aktivitet. Gode løsninger for de gående og syklende i sentrum vektlegges samt løsninger for bil og parkering. Utformingen av gater og plasser vil danne viktige rammer og premisser for et aktivt byliv.

Folkehelseundersøkelsen fra 2014 viser at innbyggerne i Sel ikke er tilfreds med kollektivtilbudet, jfr. punkt 2.2.3. Økt kollektivtilbud både internt i kommunen og i regionen for øvrig, vil være viktige bidrag både når det gjelder bosetting, trafiksikkerhet, klima og arbeidsplassutvikling. Blant annet vil utbygging av ny E6 gi betydelige bomutgifter for de som pendler til og fra kommunen i jobbsammenheng.

Sel er godkjent som «Trafiksikker kommune». Dette innebærer forpliktelser både når det gjelder politisk forankring, planarbeid, oppfølgingstiltak i kommunale tjenester, rutiner og prosedyrer knyttet til internkontroll/HMS.

I gjeldende klima- og energiplan for Sel kommune (2011), er mål og resultatoppnåelse følgende (VINN 2016):

- Energiomlegging og energieffektivisering: Forbruket av strøm til oppvarming og belysning skal reduseres med minimum 10 % innen 2015. **Resultat:**
 - Kommunen har siden 2010 redusert energiforbruket med ca. 12 % knyttet til oppgitt kommunal bygningsmasse. Det var en økning i perioden 2007 til 2010. Denne kan skyldes en lokal omlegging, overtakelse av bygg og en generell økning iht klima/ driftsbehov
 - Kommunen har aktivt tatt i bruk bioenergi og vil videre arbeide for annen energigivnnlig energiproduksjon knyttet til bl.a oppvarming (geoenergi).
 - Strømforbruket på hytter er økende, (100 % økning de siste 10 år) men utgjør kun ca. 5-6% av det samlede forbruket. Dersom denne trenden fortsetter, vil de øvrige forbruksgrupper i kommunen måtte ta en større andel av energiomleggingen og energieffektiviseringen for å nå målet.
- Reduksjon av klimagassutslipp: Utslippt av klimagasser skal reduseres med 30 % innen 2020, noe som tilsvarer ca. 15000 tonn pr. år eller 2500 kg pr. innbygger. **Resultat:**
 - Kommunen har i perioden 2009-2012 samlet redusert metangassutslipp med 15 %, lystgass med 5 % og karbondioksid (CO2) med 14 %.
 - De lokale utfordringene for utslipp av CO2- ekvivalenter, kan direkte knyttes til veitrafikken og hvor andel utslipp fra tyngre kjøretøy har økt vesentlig de siste 15 årene. Dette utslippet utgjør 58 %.

- Bedre utnytting av ressursene iht. vannkraft og skog: Produksjon og salg av ren fornybar energi bør økes med 30 % innen 2020. **Resultat:**
 - Gjennom ny kraftproduksjon i Rosten kraftverk og Nedre Otta, vil kommunen bli selvforsynt med energi
- Andre tiltak: Aktivt informasjons- og holdningsskapende arbeid. Gjennomføre risiko- og sårbarhetsanalyser basert på ulike klimascenarier med etterfølgende beredskapsplaner. **Resultat:**
 - Det pågår aktive kampanjer i skoler o.l for å påvirke til klima og energireduksjon. Klimalaben ved Nord-Gudbrandsdal vidaregåande skule, Klimapark 2469 AS og Villreinsenteret på Hjerlann er viktige lokale kunnskapsbaser for holdningsskapende arbeid blant barn og unge. Internasjonaliseringsprosjekt i grunnskolen i Sel, har også fokus på klima/miljø
 - Risiko- og sårbarhetsanalyser er gjennomført og beredskapsplanverket er oppdatert

Kommunen har etter flommene i 2011 og 2013 hatt økt fokus på samfunnssikkerhet og beredskap. Forebygging gjennom god planlegging er essensielt, i tillegg til å ha oppdaterte beredskapsplaner til enhver tid. På bakgrunn av tidligere hendelser og klimaframskrivninger som sier vi trolig vil få mer nedbør framover, vil kommunen ha økt fokus på håndtering av overvann i sentrumsområde og ved nye utbyggingsformål. Klimaendringer kan skape nye utfordringer når det gjelder sikker byggegrunn i kommunen.

Otta beredskapssenter ble etablert i 2015. Her er brann, ambulanse og Sivilforsvarets distriktslager i Nord-Gudbrandsdalen samlokalisert. Senteret ligger i umiddelbar nærhet til landingsplassen for luftambulanse, Politiet, legevakt og Nord-Gudbrandsdal lokalmedisinske senter. Røde Kors vil også inngå i beredskapssenteret, og det er etablert samarbeid med Sanitetskvinnene og Norsk Radiorelæ-liga, som blant annet har utstyr i senteret.

Faktorer som må tas hensyn til i videre beredskapsplanlegging er cybersikkerhet/bortfall av EKOM og eventuelle omstruktureringer i øvrige nødhjelpsetater og beredskapsøktører. I forhold til det siste, nevnes organisering av sykehusstruktur inkl. prehospitale tjenester, nærpoltireformen og Langtidsplan for Forsvaret (Heimevernet).

2.5. Kommuneorganisasjon

Sel kommune har handlingsregler for overordnet økonomisk styring. Disse ble sist revidert i 2015, og har følgende måloppnåelse pr 31.12.15:

- Handlingsregel 1: Korrigert netto driftsresultat skal over tid være 1,75 % av driftsinntektene. **Resultat:** Korrigert driftsresultat i 2015 ble 22,8 mill/4,2 % av driftsinntektene. En forbedring i forhold til 2014, der driftsresultatet ble 0,7 %
- Handlingsregel 2: Disposisjonsfond skal over tid være 10 % av driftsinntektene. **Resultat:** Disposisjonsfond utgjorde pr 31.12.15 6,9 % av driftsinntektene.
- Handlingsregel 3: Netto lånegjeld skal over tid ikke overstige 70 % av driftsinntektene. **Resultat:** Netto lånegjeld utgjorde pr. 31.12.15 63,2 % av driftsinntektene.

Den økonomiske situasjonen framover vil være mer krevende, både sett i forhold til demografikostnader og økte låneopptak. *For å beholde en god balanse mellom løpende utgifter og inntekter er det kontinuerlig behov for å effektivisere drifta. Dette krever vurdering både av struktur i tjenestetilbudet og nivået på tjenestene* (www.fylkesmannen.no/oppland).

Kommunen innførte i 2014 nytt mål- og styringssystem. Målet med arbeidet er å få et helhetlig styringssystem der økonomisk bevilgning, mål for tjenestene og rapportering henger sammen. – God økonomistyring krever kompetanse og lederskap på alle nivå i organisasjonen. Det er god implementering av systemet på virksomhetsledernivå. Det må bli ytterligere fokus på internkontroll blant annet knyttet til innkjøp og anskaffelser.

Sykefraværet i den kommunale organisasjonen, gjenspeiler gjerne sykefraværet ellers i kommunen. Det samlede sykefraværet i 2015 var 7 %. Dette var en økning i forhold til 2014 der samlet sykefravær var 6,6 %. Tallene inkluderer både egen- og legemeldt fravær.

I 2016 har det vært spesielt fokus på oppfølging av sykefravær, og nye rutiner for oppfølging av sykefravær er under utarbeidelse i forbindelse med revidering av handlingsplan for IA.

Kommunenes mål om at ingen skal ha lavere stillingsstørrelse enn 40 % er i all hovedsak nådd innenfor alle virksomheter, med unntak av pleie- og omsorg. Det arbeides derfor systematisk og langsiktig med dette, i tett samarbeid mellom arbeidsgiver og tillitsvalgte.

2.6. Oppsummering av situasjons- og utfordringsbilde

Den store utfordringen er forskyvningen av alderssammensetning, og en stadig aldrende befolkning. Dette vil gi kommunen utfordringer i forhold til å sikre tilstrekkelig arbeidskraft. Det vil også medføre at en må vri ressursbruken fra barn og unge, og sikre tilstrekkelig ressurser for å møte behovene i en aldrende befolkning.

Saksomfang og utgifter til barnevern og sosialhjelp utfordrer kommunens handlingsrom og tjenestetilbud ytterligere. En ensidig ressursvridning fra barn og unge for å møte demografiutfordringene, vil ikke løse utfordringene. Tidlig innsats og forebyggende tiltak som bidrar til å forsterke positiv trend på fullføringsgrad i videregående opplæring, vil være en viktig strategi videre. Utdanning og arbeid er av stor betydning med hensyn til sosiale helseforskjeller. Tiltak som bidrar til å forhindre frafall, sosialhjelp og uføretrygd eller som bidrar til at en restarbeidsevne kan brukes, er viktige å prioritere. Forventet endring i alderssammensetningen i kommunen i fremtiden forsterker nødvendigheten av å redusere frafall fra arbeidet.

For å øke befolkningen i kommunen de kommende årene, må kommunen gjøre seg attraktiv for den fertile aldersgruppen. Arbeidsplasser må finnes i nærheten og det må være gode tjenestetilbud innen barnehage og skole. Innvandrere vil også bli en verdifull ressurs som kommunen må prioritere å integrere slik at de på kort tid kan være økonomisk uavhengige.

Det er behov for å utvikle nye, og styrke eksisterende kompetansearbeidsplasser for å hindre fraflytting og sikre bærekraftig vekst. Det forutsetter et økt samarbeid mellom kommunen og næringslivet. Desentraliserte utdanningstilbud og lærlingplasser er viktige satsingsområder, sammen med god infrastruktur. Våre natur- og kulturressurser gir merverdi for Sel som attraktiv bo- og besøkskommune.

Gjennom utbygging av ny E6, kraftutbygging i Rosten og Nedre Otta, er det en historisk milliardinvestering i regionen. Dette gir direkte og indirekte ringvirkninger både for anleggsbransjen, lokale entreprenører og tiliggende bransjer.

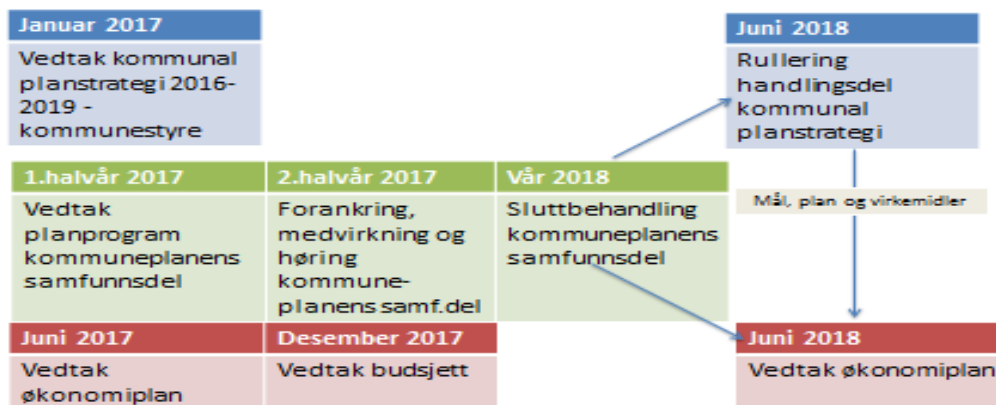
3. Vurdering av kommunens planbehov 2016-2019

Med bakgrunn i oppsummering av situasjons- og utfordringsbilde gis det i dette kapittelet en vurdering av planer som skal svare opp de sentrale utfordringene Sel-samfunnet står overfor.

Kapittelet omhandler kommuneplanen og forslag til nye temaplaner, eller eksisterende planer som det er behov for å omtale spesielt. I tillegg er det laget et felles kapittel om interkommunale prosjekter og planer. Handlingsdel med prioritert planstart følger i del 4.

Kommunestyret behandler nå budsjett og økonomiplan i desember. –

Det er et mål å legge om arbeidet, slik at økonomiplanen (kommuneplanens handlingsdel), behandles i første halvår fra og med våren 2017. Den årlige rulleringen av planstrategiens handlingsdel legges samtidig fra og med våren 2018. På den måten kan mål, planer og virkemidler avstemmes kontinuerlig:

[Plan- og bygningslovens kapittel 4](#), legger føringer for de generelle utredningskravene knyttet til utarbeidelse av kommunale og fylkeskommunale planer. For planer der det ikke er definert status som omtalt i kapittelet, må denne defineres før planoppstart i hvert tilfelle.

Identifiserte planbehov må avstemmes med tilgjengelig kompetanse, økonomisk bæreevne og administrativ kapasitet.

3.1. Gjennomgående perspektiv i kommunale planer

Folkehelseperspektivet skal være gjennomgående i alle kommuneplaner, jfr Lov om Folkehelse, kap 2 §§5, 6.

Sel kommunestyre vedtok i sak 39/13 at folkehelseperspektivet skulle ivaretas som en del av alt planarbeid framover. - Det blir derfor ikke lagt opp til rullering av eksisterende folkehelseplan.

Kommunens ansvar for folkehelsearbeidet er definert i Lov om folkehelse, kap 2, §4 og kan oppsummeres i følgende oversikt, knyttet til kommunens ulike roller og relasjoner til andre særlover:

Rolle	Myndighetsutøver	Samfunnsutvikler	Tjenesteyter	Lokaldemokrati-utøver
Lovhjemmel	Folkehelseloven, kap 3 Alkoholoven Forurensingsloven	Folkehelseloven, kap 2 og 4 Plan- og bygningsloven	Opplæringsloven Helse- og omsorgstjenesteloven	Folkehelseloven §4 Plan- og bygningsloven
Hensikt	Avklare plikter og rettigheter basert på nasjonale standarder og lokale bestemmelser	Utvikle, skjerme og tilrettelegg i et politisk rom	Gi tjenester etter nasjonale standarder og lokale behov	Involvere og mobilisere befolkningen

Kilde: Folkehelseinstituttet – FHI

I tillegg til ovennevnte roller, er Sel kommune også regionens største arbeidsgiver. Folkehelseperspektivet står også sentralt i relasjon til arbeidsmiljøloven.

På folkehelseverkstedet 16. april 2015 – med bakgrunn i data fra folkehelseoversikten og egne erfaringer – vurderte deltakerne følgende til å være hovedutfordringer/-satsingsområder i Sel kommune:

- Arbeid og utdanning
- Barns oppvekstvilkår – foreldrerollen
- Fysisk aktivitet
- Psykiske plager og lidelser

Klima- og miljøperspektivet er sentralt i plan- og bygningslovens bestemmelser om kommunal planlegging. Dette er videre fulgt opp i nasjonale og regionale føringer, jfr punkt 1.3.1 og 1.3.2 i dette dokumentet. Perspektivet vil være relevant for kommunal planlegging og tjenesteyting på de fleste områder.

Klima og energiplan for Sel kommune er under revidering og fremmes for politisk behandling for formannskap og kommunestyre 1.halvår 2017.

Planen vil ha en handlingsdel med konkrete forslag til tiltak knyttet til fire bærende hovedelementer:

- Energiomlegging og energieffektivisering
- Reduksjon av klimagassutslipp
- Bedre utnytting av ressursene iht vannkraft og skog
- Andre tiltak som informasjon og holdningsskapende arbeid

Arbeidet med klima- og energiplanen vil tidsmessig ligge parallelt med utarbeidelse av planprogram for kommuneplanens samfunnsdel. Dette vil gi gode synergieffekter knyttet til overordnede mål i kommuneplanen. I planprosessen må det gjøres en vurdering på om klima- og energiplanen skal rulleres videre, eller om det gjennomgående perspektivet skal ivaretas i øvrige kommunale planer, på lik linje med folkehelseperspektivet.

Innovasjonsperspektivet vil stå sentralt i alt kommunalt arbeid framover. Dette sett i relasjon til generell kvalitetsutvikling, krav til effektivisering og ressursbruk i kommunale tjenester, kommunal tilrettelegging og samarbeid med frivillige og privat næringsliv, opplæring og danning av barn og unge. Eksempelvis:

- Digitalisering av kommunale tjenester
- Innovasjon og entreprenørskap i grunnopplæringen
- Offentlig tilrettelegging for å skape ny næringsutvikling og nye arbeidsplasser
- Samhandlingsformer i tjeneste- og samfunnsutvikling mellom kommune, andre forvaltningsnivå, frivillige og næringsliv

3.2. Kommuneplaner

Kommuneplanens samfunnsdel ble vedtatt i 2005. Samfunnsdelen er kommunens øverste strategidokument, og det er behov for en fullstendig rullering. Arbeidet vil være prioritert med utarbeiding av planprogram våren 2017 og antatt slutføring av selve planen i kommunestyret 1.halvår 2018.

I tillegg til gjennomgående perspektiv vil oppfølging av «Framtidsstudiet», jfr budsjettvedtak 2016 være viktig grunnlag for kommuneplanens samfunnsdel.

Rullering av kommuneplanens arealdel ble slutført med kommunestyrets behandling i juni 2016. Planen dekker hele kommunens areal og erstatter tidligere kommunedelplaner for Sel, Ula-Dovre grense, Sandbumoen, Murudalen, Bjølstadskogen-Leirflaten, Otta, Sjoa, Heidal, Raphamn og Horgen.

Revisjon/rullering av arealdelen er på ovennevnte bakgrunn ikke prioritert i kommende planperiode. Samtidig var sist rullering svært omfattende og krevende, både ressurs- og tidsmessig. Det er derfor en intensjon at arealdelen revideres jevnlig med prioritet tidlig i neste planperiode. Dette kan effektivisere arbeidet, bidra til å fange opp svakheter og derigjennom utvikle planverket.

3.3. Reguleringsplaner og andre arealrelaterte planprosesser

Ny plan- og bygningslov forsterker kravet til arealplan som grunnlag for utbygging. Det er vanskelig å tillate større utbygginger som ikke er forankret i en reguleringsplan. Kommunen har i egenregi behov for å utarbeide reguleringsplaner. Dette i de tilfeller der kommunen selv er grunneier, eller i områder som krever en type helhetlig planlegging som ikke kan forutsettes initiert av andre.

Det pågår for tiden flere parallelle reguleringsplanprosesser i Otta sentrum, som alle er viktige med hensyn til videre utvikling som by- og regionsenter. Sel kommune har igangsatt arbeidet med områderegulering for Otta sentrum øst. Planen vil gi grunnlag for gjennomføring av prinsipper og føringer som er vurdert og utredet i prosjektet

«Utvikling av Otta som regionsenter» og vil gi en oppdatert plan i takt med samfunnsutviklingen. I tillegg pågår det er planarbeid i privat regi for Otta sentrum nord (Otta sag) samt at jernbaneanverket jobber med en detaljregulering for Otta stasjon og skysstasjon. At det pågår tre parallelle planprosesser for så store deler av sentrumsområdet, gir gode muligheter for å planlegge samlede løsninger og få til en god og funksjonell arealbruk. Et tett samarbeid mellom partene i planprosessen er nødvendig slik at funksjoner som henger sammen blir planlagt samtidig.

Private reguleringsplaner behandles fortløpende og senest 12 uker etter at planforslaget er mottatt av kommunen. Som følge av vedtaket knyttet til kommuneplanens arealdel, må det påregnes at det blir fremmet nye private reguleringsplanforslag i kommende planperiode. Dette spesielt i forhold til fritidsbebyggelse. Disse er ikke kjente pr nå, men vil kreve ressursinnsats fra kommunen og komme i tillegg til den planprioritering som ligger i handlingsdelen.

Videre prioritering av reguleringsplaner er basert på kjente behov pt. Det er videre viktig at kommunen tar initiativ til- og stimulerer til at private reguleringsplaner utarbeides.

3.4. Tema- og sektorplaner

Vurdering av planbehov knyttet til tema- og sektorplaner er gruppert slik:

- Sentral politisk og administrativ virksomhet
- Oppvekst, kultur og integrering
- Helse, omsorg og sosiale tjenester
- Oppvekst, kultur og integrering
- Næring, klima, samfunnssikkerhet og beredskap (inkl. teknisk virksomhet)

3.4.1. Sentral politisk og administrativ virksomhet

Sel kommune er regionens største arbeidsgiver. Sett i forhold til de demografiske utfordringene vil det å rekruttere, utvikle og beholde kompetent arbeidskraft stå sentralt. Eksisterende arbeidsgiverpolitikk ble vedtatt i 2004. Det er behov for en fullstendig rullering av denne, og den foreslås prioritert i 2017. Det foreslås samtidig å innlemme ulike arbeidsgiverpolitiske delplaner i arbeidet, som for eksempel:

- Rekrutterings- og kompetansestrategi (erstatte overordnet kompetanseplan)
- Overordnet lønnspolitikk
- Mål for inkluderende arbeidsliv, nærvær og livsfasepolitikken

Det foreslås at delplanene erstattes med årlige handlingsplaner og prosedyrer/retningslinjer basert på føringene i den overordna arbeidsgiverpolitikken.

Rullering av personalreglementet og struktur/organisering av HMS-arbeidet (oppfølging av internkontrollforskriften) er under arbeid, og fremmes for sluttbehandling 1.halvår 2017.

Kommunen har gode rutiner for økonomistyring og delegasjon. Det er like vel behov for å oppdatere og videreutvikle dette i tråd med organisatoriske og lovmessige endringer. Dette gjelder blant annet politisk og administrativt delegasjonsreglement og innkjøpsreglement/strategi for anskaffelse. Sistnevnte må vurderes også i et regionalt perspektiv.

Arbeid med strategi for omdømme- og profileringsarbeid er i slutfasen. Det foreslås at dette kobles opp mot revidering av informasjonsplan for kommunen.

3.4.2. Oppvekst, kultur og integrering

«Det fleirkulturelle Sel – med kultur for integrering» blir lagt fram for politisk sluttbehandling i første halvår 2017. Planen vil være viktig grunnlag for utvikling av tiltak innen mange tjenesteområder .

Med bakgrunn i oppsummering av utfordrings- og situasjonsbilde, vil igangsatt tverrfaglig og helhetlig arbeid knyttet til forebygging blant barn og unge – «Tidlig innsats» være et viktig bidrag.

Eventuelle planbehov som oppstår som følge av arbeidet med «Tidlig innsats» og «Barnehageanalysen», foreslås ivarettatt gjennom en helhetlig strategi for oppvekst og utdanning. Denne vil i så fall erstatte eksisterende, overordnede planer på barnehage- og grunnskoleområdet.

En helhetlig strategi for oppvekst og utdanning må omfatte både kvalitet, organisering og struktur. Arbeidet bør kobles opp mot videregående opplæring. Dette for å sikre gode overganger i det 13-årige opplæringsløpet, med formål økt gjennomføring.

Det er foreslått omfattende endringer i Lov om Barnevern. Det er imidlertid ingen planprioritering knyttet til dette nå. Dette tas inn i den årlige rulleringen av planstrategiens handlingsdel, når lovendringen er fastsatt.

Innen kultur er det flere planer som krever årlig rullering som grunnlag for eksterne tilskudd. Plan for kulturminnekartlegging prioriteres under forutsetning av ekstern finansiering.

3.4.3. Helse, omsorg og sosiale tjenester

Folkehelseperspektivet, demografi og nye oppgaver til kommunene som følge av samhandlingsreformen (rus/psykiatri), er blant momentene som tilsier en fullstendig rullering av eksisterende omsorgsplan.

Den nye omsorgsplanen bør være overordnet med fokus på forebyggende helsearbeid (inkludert perspektiv på frivillig sektor), helhetlig omsorgstrapp og «sømløse» tilbud både internt i kommunen og mellom primær- og spesialisthelsetjenesten.

Når det gjelder utvikling av lokalmedisinsk senter, må dette bygge på regionplanen for helsesamarbeid i Nord-Gudbrandsdal, samt senterets funksjon koblet til arbeidet med ny sykehusstruktur i Innlandet.

Oppstart av planarbeidet foreslås lagt til 2017, med ferdigstillelse i 2018. Dette med hensyn til administrativ kapasitet, men også de effekter en kan få gjennom parallelle løp knyttet til arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Ved ferdigstillelse av omsorgsplanen, vil også behovet for å rullere eksisterende delplaner bli vurdert.

Det er en rekke delplaner innen helse, omsorg og sosiale tjenester som er interkommunale, knyttet til samfunnsmedisin. Disse er i all hovedsak nylig utarbeidet.

Innføring av aktivitetsplikt og økt ressursinnsats overfor unge sosialhjelpsmottakere, vil være et prioritert område for NAV. Det er på nåværende tidspunkt ikke avklarte planbehov her.

3.4.4. Næring, klima, samfunnssikkerhet og beredskap

Handlingsprogram i tidligere Kommuneplan for næringsutvikling ble siste gang rullert i mai 2004. Det har vært mange enkeltsaker, ambisjoner, prosjekter, engasjement og utviklingsarbeid som har hatt fullt eller delvis næringsutviklings perspektiv. Sel kommune har over tid arbeidet overordnet og strategisk med samfunnsutvikling og næringsarbeid. Arbeidet har de siste 10-12 årene ikke vært forankret i en politisk vedtatt overordnet strategi for næringsutvikling. Det er derfor ikke gjort en overordnet prioritering, og heller ikke definert en økonomisk ramme i budsjett og økonomiplan for satsing på næringsliv og næringsutvikling. – Plan for arbeidet med næringsstrategi ble lagt fram for formannskapet i september 2016, og strategien vil legges frem til endelig behandling tidlig i 2017. Valgt arbeidsform og grunndata for strategien, vil gi synergieffekter i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel.

Felles landbruksplan for Sel og Vågå ble vedtatt i 2014. Hovedmålsettingen i planen er blant annet fulgt opp gjennom «Prosjekt auka matproduksjon». Det er lagt inn rullering av planen i 2018. Revidering av eksisterende beitebruksplan er igangsatt, og har planlagt slutføring våren 2017. I arbeidet med næringsstrategien må en ta hensyn til vedtatt landbruksplanen som en selvstendig plan. I naturlige krysningspunkter mellom landbruk og næring kan næringsstrategien overlappe landbruksplanen, eks innen reiseliv.

Handlingsplan for klima- og energi er omtalt under punkt 3.1, og gis ikke nærmere vurdering her.

Helhetlig ROS-analyse og overordnet beredskapsplanverk er omtalt under punkt 2.4. Vurderingen er at disse planene imøtekommer situasjons- og utfordringsbildet på en god måte. Det prioriteres på det grunnlag ikke noen helhetlig rullering i perioden, handlingsdelen i ROS-analysen krever uansett årlig revisjon. Likeledes er det et krav at den overordnede beredskapsplanen justeres kontinuerlig i forhold til ressursoversikter, etc.

Hovedplan veg blir fremmet for politisk sluttbehandling i desember 2016. Det er ikke prioritert fullstendig rullering av handlingsplan for vann og avløp i planperioden. Begge forannevnte planer vil uansett ha en handlingsdel som blir gjenstand for årlig revisjon i tilknytning til budsjett- og økonomiplanprosessen. Ved rullering av handlingsplan for vann og avløp i 2017, bør de regionale vannforvaltningsplanene følges opp.

Parkeringsstrategi for Otta sentrum følger av regionsenterprosjektet, mens sti- og løypeplan følger av kommuneplanens arealdel.

Kartlegging av friluftsområder er ikke prioritert i planperioden. Dette av hensyn til administrativ kapasitet. Arbeidet vil eventuelt bli prioritert ved årlig rullering av planstrategiens handlingsdel.

4. Planstrategiens handlingsdel 2016-2019

Matrisene i denne delen følger inndelingen i del 3. Det er lagt inn noen fargesymbol på eksisterende planer i forhold til alder og aktualitet:

Alder og aktualitet tilsier klare behov for rullering
Alder og aktualitet tilsier mulige behov for rullering
Alder og aktualitet tilsier ikke behov for rullering
Nye planer

Noen planer vil ha oppstart ett år, og slutføring et annet. Dette vil være markert slik:

(x) – år oppstart/arbeidsperiode

x - år avslutning

4.1. Kommuneplaner

Prioritet	Planens navn	Vedtatt	2017	2018
1	Kommuneplanens samfunnsdel 2018-2030	2005	Planprogram: Vedtak i kommunestyret innen 1.9.17	Kommuneplanens samfunnsdel: Vedtak i kommunestyret innen 1.5.18
	Kommuneplanens arealdel	2016	Ikke prioritert i kommende planstrategiperiode. Revisjon prioriteres tidlig i planstrategiperioden 2020-2023	

4.2. Reguleringsplaner og andre arealrelaterte planprosesser

Prioritet	Planens navn	2016	2017	2018	2019
1	Reguleringsplan Otta sentrum øst	(x)	x		
2	Reguleringsplan Otta nord (Otta sag). Privat		x		
3	*Jernbaneverkets plan for Otta stasjonsområde. Privat	x	x		
4	Reguleringsplan for Myrmoen Miljøstasjon		x		
4	Reguleringsplan for kirkegårdsutvidelse Selsverket		(x)	x	
	Private reguleringsplanforslag som fremmes på grunnlag av kommuneplanens arealdel	Prioriteres løpende ihht. kravene i Plan- og bygningsloven.			
5	Industriområde Skansen, Otta		(x)	x	
6	Heidal sentrum			(x)	x
7	Otta sentrum vest			(x)	x
8	Muru/Meringsdalsvatnet				x
9	Reguleringsplan for Rundhaugen (Kampen)				(x)

*Prioriteres fortløpende når planforslag foreligger

«Otta som regionsenter» : Løpende prioritering ut i fra vedtatt strategi og samarbeidsavtale, som utgår 31.12.19.

Knutepunktutvikling Otta stasjon/Otta skysstasjon: Avhenger av endelig vedtak reguleringsplan for Otta stasjonsområde.

4.3. Andre planer – felles og sektorvise:

4.3.1. Sentral politisk og administrativ virksomhet

Prioritet	Planens navn <i>Vedtaksorgan</i>	Vedtatt	2016	2017	2018	2019	Merknad/ <i>planansvarlig</i>
1	Personalhåndbok for Sel kommune <i>Partssammensatt utvalg</i>	Ny plan	(x)	x			Erstatter personalreglement (2014) <i>Virksomhet personal og service</i>
2	Struktur for organisering av HMS-arbeidet i Sel kommune <i>AMU</i>	Ny plan	(x)	x			Skulle vært utarbeidet 2014, ihht. eksisterende planstrategi <i>Virksomhet Personal og service</i>
3	Overordnet arbeidsgiverpolitikk. <i>Kommunestyret.</i>	2004		x			Omfatter og erstatter også følgende planer: -Handlingsplan for IA (2014) -Overordnet lønnspolitikk/lønnspolitisk plan (2013) -Rekrutterings- og kompetansestrategi (overordnet kompetanseplan 2008) <i>Virksomhet personal og service</i>
4	Politisk og administrativt delegasjonsreglement <i>Kommunestyret</i>	2014		x			<i>Rådmannen</i>
6	Profilerings- og informasjonsstrategi <i>Kommunestyret</i>	2010	(x)	x			Profilerings- og informasjonsstrategi erstatter informasjonsplanen <i>Rådmannen</i>
7	Plan for frivillig sektor <i>Kommunestyret</i>	Ny plan			(x)	x	<i>Rådmannen.</i>
8	Revidering anskaffelsestrategi/-innkjøpsreglement <i>Kommunestyret</i>	2010		(x)	x		Innkjøpsreglement - regionalt <i>Virksomhet økonomi/IKT</i>
9	Rullering finansreglement	2015				x	<i>Virksomhet økonomi/IKT</i>

4.3.2. Oppvekst, kultur og integrering

Prioritet	Planens navn <i>Vedtaksorgan</i>	Vedtatt	2016	2017	2018	2019	Merknad/ <i>planansvarlig</i>
1	«Det fleirkulturelle Sel» – med kultur for integrering <i>Kommunestyret</i>	Ny plan		x			<i>Kommunalsjef</i>
3	Plan og prosedyrer for mottak av minoritetsspråklige elever <i>Driftsutvalget</i>	2012		x			Rullering av planverket er igangsatt. <i>Kommunalsjef</i>
4	Rammeplan for «Den kulturelle skolesekken i Sel» <i>Driftsutvalget</i>	2013		x			4.planperiode <i>Virksomhet kultur</i>
5	Strategisk oppvekst- og utdanningsplan. <i>Kommunestyret</i>	Ny plan			(x)	x	Eksisterende barnehageplan (2010), kvalitetsplan for grunnskolen (2013) og plan for overgang barnehage-grunnskole (2015) erstattes med en strategisk plan for oppvekst og utdanning. <i>Kommunalsjef</i>
6	Strategi- og handlingsplan for MOT i Sel	2016					Prioriteres ikke i planstrategiperioden, da den er gjeldende til 2020. Eventuell kobling til planbehov som følge av «Tidlig innsats»

Kulturminneplan prioriteres under forutsetning av ekstern finansiering og kompetanse

4.3.3. Helse, omsorg og sosiale tjenester

Prioritet	Planens navn <i>Vedtaksorgan</i>	Vedtatt	2016	2017	2018	2019	Merknad/ <i>Planansvarlig</i>
1	Eventuelle planbehov NAV som identifiseres på grunnlag av arbeidet med «Tidlig innsats», samt innføring aktivitetsplikt <i>Kommunestyret/driftsutvalget</i>	Ny(e) plan(er)		x			<i>Virksomhet NAV</i>
2	Handlingsplan for forebygging og håndtering av hatkriminalitet, radikalisering og voldelig ekstremisme <i>Kommunestyret</i>	Ny plan		x			Under utarbeidelse. Utarbeides felles for regionen.
4	Overordnet omsorgsplan <i>Kommunestyret</i>	2012		(x)	x		Overordnet strategi for kommunens omsorgstjenester. Planen vil avklare behov for rullering/revisjon av følgende delplaner: Demensplan (2012) Rehabiliteringsplan (2012) Delplan for psykisk helsearbeid og rus (2014/2015) <i>Kommunalsjef</i>
5	Boligsosial handlingsplan <i>Kommunestyret</i>	2013		x			<i>Kommunalsjef og virksomhet eiendom</i>
7	Smittevernplan <i>Kommunestyret</i>	2015				x	Utarbeidet felles for regionen
8	Handlingsplan og prosedyrer mot vold i nære relasjoner <i>Kommunestyret</i>	2015				x	Utarbeidet felles for regionen
	Ruspolitisk handlingsplan	2016					Utarbeidet felles for regionen. Prioriteres ikke i planstrategiperioden, da den er gjeldende til 2020

4.3.4. Næring, plan, klima og beredskap

Prioritet	Planens navn <i>Vedtaksorgan</i>	Vedtatt	2016	2017	2018	2019	Merknad/ <i>Planansvarlig</i>
1	Hovedplan veg	Ny plan	x				Handlingsdelen vil kreve årlig revisjon som del av budsjettprosess. <i>Virksomhets plan og teknisk</i>
2	Næringsstrategi <i>Kommunestyret</i>	2004		x			<i>Rådmannen</i>
3	Handlingsplan for klima og energi <i>Kommunestyret</i>	2011		x			<i>Virksomhet plan og teknisk</i>
4	Beitebruksplan <i>Kommunestyret</i>	2002		x			Planen er under utarbeidelse <i>Sel og Vågå landbrukskontor</i>
5	Parkeringsstrategi Otta sentrum <i>Kommunestyret</i>	Ny plan		x			Koblet til «Otta som regionsenter» <i>Virksomhet plan og teknisk</i>
6	Sti- og løypeplan <i>Kommunestyret</i>	Ny plan			x		Som følge av vedtak kommuneplanens arealdel. <i>Virksomhet plan og teknisk</i>
7	Landbruksplan <i>Kommunestyret</i>	2014			x		<i>Sel og Vågå landbrukskontor</i>
8	Beredskapsplan for Sel kommune <i>Kommunestyret</i>	2015				x	Oppdateres kontinuerlig <i>Virksomhet plan og teknisk</i>
9	Helhetlig ROS-analyse <i>Kommunestyret</i>	2016				x	Handlingsdelen krever årlig revisjon <i>Virksomhetsleder plan og teknisk</i>
	Hovedplan VA	2014					Handlingsdelen krever årlig revisjon som del av budsjettprosess. Planens varighet er til 2024 <i>Virksomhet plan og teknisk</i>

4.4. Planer som krever årlig rullering

Listen som følger er ingen planprioritering, men eksempel på planer som krever årlig rullering ihht lov/forskrift og som grunnlag for intern/ekstern finansiering. Listen er ikke uttømmende, og er ment som å eksemplifisere planer som krever ressursinnsats og prosesser knyttet til medvirkning:

- Planer som er omtalt under punkt 4.3 hvor det er angitt årlig rullering av handlingsdel, gjentas ikke på nytt her
- Budsjett, økonomiplan og målstyringsdokument: Årlig behandling/rullering
- Kommunedelplan for idrett og fysisk aktivitet: Årlig rullering påkrevd som grunnlag for spillemidler. Gjeldende kommunedelplan gjelder i perioden 2014-2017
- Trafikksikkerhetsplan: Årlig rullering påkrevd som grunnlag for søknad om tilskudd til trafikksikkerhetstiltak. - Revideringen i 2017 må ivareta kravene i «Veileder for trafikksikker kommune». Fullstendig rullering av planen prioriteres i 2018, og blir gjeldende for 2019-2021. På den måten kommer den tidsmessig i takt med regionale planer som har relevans for området

4.5. Regionale planer og satsinger

Listen som følger er ingen planprioritering, men eksempel på vedtatte regionale planer som har innflytelse på kommunens virksomhet og som har vært til politisk behandling i kommunale organer. Planene for helse er omtalt tidligere. Listen er ikke uttømmende:

- Strategisk plan Regionrådet Nord-Gudbrandsdal 2016-2019
- Regionrådets årlige handlingsplan
- Regionplan for helsesamarbeid i Nord-Gudbrandsdal: Det vises til omtalen under punkt 3.4.3 i forhold til videre utvikling
- Regionalt næringssamarbeid og reiselivssamarbeid (Nasjonalparkriket): Følges opp i næringsstrategien
- Regional IKT-plan: Sel kommune har ambisjon om å være «heldigitale» innen 2020. I den forbindelse ble arbeidet med en kommunal digitaliseringsstrategi satt i gang. Dette er nå blitt en regional satsing og kommunen viderefører sitt arbeid der. Digitalisering vil være en del av innovasjonsperspektivet i kommunalt planarbeid i Sel, jfr. punkt 3.1.
- Samarbeid kom kompetanseutvikling gjennom etablerte «6k-fora» og som del av partnerskapsavtalen mellom NAV, Oppland fylkeskommune og kommunene i regionen når det gjelder Karrieresenter.

